

Ummæli

Lógvælestur

«Lógvælestur» rúmar 33 umsettum yrkingum, sum yrkingarinn Alexandur Kristiansen meistarliga hefur tytt og forlagið Fannir givið út.

Yrkingarnar eru eftir 25 hövundar úr ymsum londum og tíðarskeiðum, tó mest úr 19. og 20. öld.

Her eru allir teir stærstu umboðar við sínum kendastu yrkingum.

Eisini Norðurlond eru sjónsk.

Hóast yrkingarnar eru frá so ymsum tíðarskeiðum og hövundum, hava tær ein felags dóm, ið gevur yrkingasavninum eina sterka heild.

Hetta eru yrkingar, sum Alexandur inniliga hefur tikið til sín og ikki fingið frið fyri, fyrr enn hann hevur latið tær í ein føroyskan bók, so hansara landsmenn kunnu njóta tær og hoyra, hvussu vakurt tað føroyska málið kann syngja.

Tað eru nógv ár, síðan Alexandur sýndi okkum sitt hegni at týða skaldskap, men nú slepst ikki undan at seta hann undir liðina á okkara bestu.

Eg havi bert samanborið onkra av týðingunum við upprunatekstina ella á onkrum norrønum máli. Sjálvandi týðir hann ikki orð fyri orð.

Hetta eru hansara týðing og tulkning.

Og hann fær vakurt úrslit.

Nei, eg havi ikki brellast eftir at sita og samanbera við upprunatekstina.

Yrkingar, sum hugtøku meg sum ungur, fara nú sum heitur ylur um skallan.

Og tær eru sum nýggjar aftur.

Vóru tær so vakrar?

«Leda og oknin» hjá íranum Yeats, «Pantarin» hjá eysturrikaranum Rilke, «Rómversk elegi» hjá Goethe, hjá Shakespeare, Grundtvig, Jónasi Hallgrímssyni. Tegner, regnið hjá Verlaine, Karin Boye, o.s.fr.

«Lógvælestur» JÚ, fá tær hesar 33 lógvabrestirnar upp í lógvan.

Frá mær skulu tær fáa hvønn lógvabrestir.

Allir føroyingar, sum dámar skaldskap og poesi, eiga við gleði at geva tær 66 kr., bókin kostar.

Bara henda eina yrkingin er tær krónurnar verd.

Til eina unga gentu

Far ikki frá mær, góða, um gránað er mitt høvur, lat ikki tokkan kólna, av tí at tú enn eigur tins ungdoms frisku rósu. Si, sást tú ei í kransi, so eynt hin hvíta lilja um rósuna seg snúði?

— Anakreon u. 560-u. 475 f.Kr., Grikkaland —

Steinbjørn B. Jacobsen

BILLUTIR

Útvegast til
FLEST ALLAR
BILAR

Fa. BILLUTIR

Tlf. 21605 Fax. 21666

Hornagluggin

I dag heldur Guttormur Djurhuus fram at skriva upplýsandi vísindaliga teigin. Hornagluggin, sum vit fyrstu ferð prentaðu seinasta mikudag. Endamálið við teignum er at víðgera ymisk evni á ein slíkan hátt, at tey eru væl skiljandi av íeikmanni.

Guttormur Djurhuus hevur játtað at standa fyri hesum teigi. Hann hevur tíðum víðgjørt vísindalig

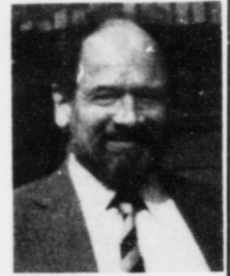
evni á ein lættskiljandi hátt, eitt nú í Útvarpinum og í Vardanum.

Ætlanin er so í komandi bløðum at geva eina stutta grein ella stubba um eitt hvørt fyrirbrigdi av almennum áhuga. Tað veði seg náttúruvísindaligt, siðsøgligt, politiskt ella filosofiskt.

Til ber eisini hjá lesarum at senda inn spurningar av almennum áhuga, sum so vilja verða svaraðir í blaðnum í tann mun, sum um-

støðurnar loyva.

Miðað verður ímóti at hava teigin í blaðnum eina ferð um vikuna ella so. Vit kalla teigin «Hornagluggin», tí at vit vóna at hann, m gluggin móti vísindini, kann geva lesarum nakað av innliti í, ella eina hómig av onkrum sum kanska annars ikki so ofta verður hugsað um. Vónandi til fragd fyri lesaran

Guttormur Djurhuus

Jesu líkklæði

Allar trúarlærur hava halgilutir

Allar trúarlærur, tað veri seg kristindómurin, islam, hinduar, jødadómurin ella buddistar, hava sínar halgilutir. Tað er sum um trúgvina má hava okkurt ítøkiligt at styðja seg til. Fyri tað mesta er ein slíkur halgilutur eitt ella annað sum kann setast í samband við eitt halgimenni ella við sjálfan stovnanan av trúarlæruni. Óteljandi slíkir halgilutir eru at finna um alla klótuna og allir hava teir sína ótrúligu søgu.

Líkklaðið í Turin

Ein slíkur halgilutur er «Jesu líkklæði», sum síðan fimtanhundraðalið verður sýnt fram í eini kirkju í Turin í Italia, hagar tað kom úr Fraklandi. Á 4,5 m langa klæðinum sæst sjónskt ein mynd av krossfestum manni við skeggi og langum hári. Tað, at myndin er so klár, ber í sjálvum sær boð um at ikki alt ruggar rætt. Hvussu blóð og sveitt á einum klædnapluggi spreidd seg, vita vit óll-av-roymdum. Nakra mynd av tí undirliggjandi verður tað ikki til.

Svíkið avdúkað longu í 1389

Áðrenn klæðið kom til Turin varð tað brúkt av eini kirkju í franska býnum Li-rey at lokka pílagrímar til sín við. At tað snúði seg um fál varð longu avdúkað av táverandi bispinum har, Henri de Poitiers og eftirmaður hansara, Pierre d'Arcis skriver í brævi til pávan í 1389 at: «de Poitiers hevði avdúkað svíkið og hvussu klæðið snildsliga var málað. Listamaðurin sum málað hevði, hevði sjálvur váttað sannleikan. «Vælsagans hevur listamaðurin skrifað fyri bispinum, og fingið absolutið fyrri synd sína.

Evnafroðilig kanning

At listamaðurin hevur verið í listum lærdur, er ikki at fara skeivur av. Myndin er góð og pensilstrok eru ongi at síggja. Í 1978 vísti tó

Jesu líkklæði

listamaðurin Joe Nickell hvussu fram kann farast at gera meirlíka mynd. Hann brúkti til tað ikki annað enn tað sum var tókt og kennt av dugnaligum listafólki um 14. öld.

Tað var eisini í 1978 at evnafroðingurin Walter McCrone fekk loyvi at taka evarska lítlan sýnislut av klæðinum til evnafroðsliga kanning og fann hann bæði jarnoxíd og cinnóber. Hesi bæði evni vórðu tá í tíðini brúkt í máling til listamálara.

Kol-14 dagfesting

At staðfesta aldurin á einum gomlum klædnapluggi, verður best gjørt við tí sonevnda kol-14 háttinum. Kol-14 er ein isotopurin frá náttúrunar hond í ymiskum frábriðum harav isotopurin kol-12 er hin vanligasti. Kol-14 isotopurin er geislavirkin við eini helvtíð uppá 5500 ár. Alt livandi tekur til sín bæði kol-12 og kol-14. Tá dýr og plantur doyggja

taka tey ikki nakað til sín longur. Við at máta munin millum nógina av kol-12 og kol-14, sum minnar við kendar ferð, er gjørligt at staðfesta aldurin. Kirkjan vildi ikki geva loyvi til dagfesting við kol-14 háttinum fyrr enn í end-

anum á áttatiárunum, tá triggjar kanningarstovur, ein í Bretlandi, ein í Sveits og ein í USA, fingi litið til at staðfesta aldurin á líkklæðinum. Sum eftirlit varð aldurin á klædnalepum, har aldurin var kendur, eisini staðfestur á sama hátt. Úrslitið gjørdist at sonevnda líkklæði Jesusar var í mesta lagið 728 ár. Hetta varð gjørt í 1988, so líkklæðið er í fyrsta lagið frá 1260, helst nakað yngri. Kardinalurin Ballesterio í Turin góðtók úttan mótmæli avdúkningina, men helt kortini at líkklæðið hevði, líkamikið aldurin, stórt ímyndingarvirði.

Mytur seigilívaðar

Ikki skuldi verið so nógv at lagt afturat um málið, men søgan um líkklæðið Jesusar livir víðari og fyri tann trúgvandi er einki ótrúligt. At avliva mytur er ikki tað lættasta. Tó er at undrast á at Útvarp Føroya letur seg brúka til at borðreiða við slíkum mønsi sum tað ið herfyri varð sagt um sonevnda «líkklæði Jesusar» og harvið vera við til at halda liv í mytuni, heldur enn at reka upplýsandi virksemi.

A. Guttormur Djurhuus

Skráseting Føroya hevur í dag skrásett niðanfyri standandi fráboðan:

Skrásetingar-nr.

P/f 968,

P/f Niðri á Mól, 220 Skálavík

Viðtøkur broyttar:
09.06.1996

Nýtt navn: Sp/f Niðri á Mól

Tekningarreglur:

Felagið verður teknað av stjórn, nevnd, formanni ella tveimum nevndarlimum.

Skráseting Føroya
tann 7. august 1996

Kristin Balle

Framsýning

Mánadag-
fríggjadag 10-16
Leygardag-
sunnudag 13-17

Føroya Fornminnisavnið

Brekktun 6
Hoyvík
Tlf. 18076/10700